

щодо спільних цінностей. Саме тому органи державної влади повинні врахувати всі зобов'язання, що взяла на себе держава перед ЄС і відповідно до них, розробити ефективну зовнішньоекономічну політику, впровадити її у життя, і лише після цього розраховувати на досягнення бажаних результатів.

Коваленко С.І.

ІНТЕГРАЦІЙНА МОДЕЛЬ ТРАНСКОРДОННОГО РЕГІОНАЛІЗМУ

В умовах направлення вектору економічної інтеграції європейських держав, в зовнішній політиці України відбулися значні зміни, які потребують розробки економічної стратегії в регіональній перспективі. Останні хвили розширення Європейського союзу в контексті трансформації структурних пріоритетів та глобалізації світової економіки, спричинили необхідність пошуку нових підходів до адаптації транскордонних регіонів до нових викликів, перш за все в плані зростання їх конкурентоспроможності. Як країна прикордонна до ЄС, Україна має як перспективи, так і відповідальність розвитку транскордонних відносин з метою виконання задач визначених Угодою про партнерство та співпрацю ЄС – Україна, що передбачує активізацію економічного росту транскордонних регіонів. Актуальність дослідження проблем транскордонної кооперації викликана, як поглибленням процесу регіоналізації України, посиленням ролі регіональної складової росту національної економіки, прагненням регіонів до розвитку міжрегіональних зв'язків, так і інтеграційними устремліннями України, кінцевою метою яких є її вступ до ЄС.

Від самого початку своєї незалежності молода українська держава декларувала своє прагнення стати на шлях європейської інтеграції. Позитивні зрушення у відносинах Україна - ЄС, наближення України до ЄС в окремих секторах економіки, активізація загального рівня двосторонньої співпраці, які відбулися за останнє десятиліття, не дають відповіді на основне питання. А саме, на питання перспектив членства України в ЄС, що вбачається Україною у якості основної мети цих відносин [1, с. 4].

У теперішній час на порядку денному України постає ключове питання вибору своєї власної стратегії розвитку відносин з ЄС, закріплення такої моделі цих взаємовідносин, яка б найбільше відповідала її національним інтересам. Закінчення у 2008 р. терміну дії Угоди про партнерство та співробітництво (УПС) між Україною і ЄС та заміна її на нову угоду є одним із ключових пунктів порядку денного сучасних відносин України з ЄС [2, с. 10].

Найбільш суттєвою відповіддю на внутрішні потреби України, особливо економічні, стало відкриття доступу українських товарів і послуг на спільний ринок ЄС, сприяння адаптації України до технічних стандартів ЄС, наближення стандартів у галузі санітарії та фітосанітарії, переорієнтація фінансової підтримки від безоплатних грантів до кредитного та інвестиційного фінансування, входження у транспортну та енергетичну мережі ЄС.

Каталізаторами реалізації політики транскордонного регіоналізму є євросре-

гіони. В єврорегіонах створюються сприятливі умови для співпраці вздовж кордону [3, с.16]. Це відноситься і до проведення спільних досліджень у сфері просторового розвитку, підтримки соціального, економічного розвитку у спільній Європі; обміну знаннями, технологіями; економічного, екологічного співробітництва; участі у мережі європейських кластерів. Співпрацюючи один з одним, єврорегіони відстоюють:

- регіоналістську філософію, яка підтримує принцип субсидіарності;
- справжнє партнерство регіонів з європейськими органами влади;
- вплив синергетики, спричинений прикордонним співробітництвом;
- поняття солідарності, що супроводжує близькість і спорідненість;
- роль у таких органах, як Комітет регіонів ЄС, Конгрес місцевих влад Ради Європи.

Єврорегіони сприяють реалізації транскордонного регіоналізму через:

1. просторове планування транскордонних центрів, створення полюсів росту;

2. організацію транскордонних ринків зайнятості;

3. формування, розбудову та модернізацію прикордонної інфраструктури, необхідного організаційного та технічного забезпечення функціонуючих прикордонних пропускних пунктів відповідно до стандартів, прийнятих у ЄС;

4. створення сучасної комунікаційної системи та системи зв'язку, які необхідні для стандартизації та докорінної перебудови прикордонної інфраструктури.

Враховуючи відсутність консенсусу в ЄС щодо членства України та наявність об'єктивних та суб'єктивних чинників, які не сприятимуть вирішенню зазначеного питання у найближчі 5-10 років, перед Україною сьогодні стоїть завдання формування моделі співпраці з ЄС, яка б сприяла продовженню прогресивного руху України до ЄС. Це так звана концепція "інтеграції без членства", яка передбачає сприяння розвитку транскордонного регіоналізму як суспільно-культурного руху, що враховує потреби і очікування мешканців транскордонного регіону. Концепція транскордонного регіоналізму передбачає розвиток транскордонного співробітництва, виконує компліментарну, доповнюючу роль в процесі інтеграції, генеруючи синергічні ефекти, сприяючи формуванню у населення транскордонних регіонів нового підходу до вирішення проблем їх розвитку [4, с. 99].

Транскордонний регіоналізм спрямований на так звану субсидіарну державу, у рамках якої сусідні народи спільно розв'язують свої проблеми, закладають дружні відносини з обох сторін кордону. Він служить проявом людської гідності, шляхом реалізації демократії, субсидіарності, плюралістичного поділу праці.

Транскордонний регіон має визначену територію, населення, систему розселення, має економічну, екологічну, технологічну, політичну, культурну підсистему, формується, функціонує та розвивається. Основна специфіка функціонування транскордонного регіону полягає у тому, що для забезпечення його цілісності як територіальної системи необхідна координація діяльності окремих прикордонних територій, яка реалізується через транскордонне співробітництво

у різних організаційних формах.

Основою транскордонного співробітництва є процес створення зв'язків та договірних відносин у прикордонних теренах з метою пошуку рішень для спільних та ідентичних проблем [5, с. 21]. Це приводить до поняття транскордонного простору — насичена територія, що охоплює безліч об'єктів і зв'язків між ними: населені пункти, промислові підприємства, економічно освоєні та рекреаційні площі, транспортні та інженерні мережі, розміщені по обидва боки кордону.

Проведений аналіз засвідчив, що поруч з усталеними формами транскордонного співробітництва починають з'являтися більш вишукані та гнучкі форми, які орієнтовані не тільки на вирішення проблем життєдіяльності громадян, але й призначені для вирішення проблем функціонування окремих ринків та організації господарської діяльності.

Форми транскордонного співробітництва варто розглядати з позицій аналізу правил взаємодії в процесі транскордонного співробітництва. У будь-якому випадку організація спільної діяльності (а транскордонне співробітництво за визначенням — спільна діяльність), є результатом домовленості, тобто договору. Питання тільки в тому, які договірні норми будуть більш ефективними в організації різних видів діяльності та які фактори впливатимуть на цю ефективність.

Кластери, промислові зони та промислові парки будуть вигідні для інвестицій у специфічні активи: розвиток інфраструктури, проведення спільних досліджень тощо. Партнерства будуть найбільш адекватною формою організації при великій кількості учасників та значній економії на масштабі. Європейські угруповання територіального співробітництва та об'єднання євро регіонального співробітництва доцільно створювати тоді, коли вирішення проблем життєдіяльності громадян вимагає утворення структури й наділення її специфічними повноваженнями.

Література

1. Закон України «Про транскордонне співробітництво» від 24 червня 2004 року №1861-IV.
2. Геєць В. Кластери і мережеві структури в економіці – тема досить цікава, але на сьогодні ще до кінця не вивчена ...// Економіст.- №10. – 2008. – С.10-11.
3. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво. Монографія.-Львів: ІРД НАН України, 2004. - 395 с.
4. Малахов С. Некоторые аспекты теории несовершенного конкурентного равновесия // Вопросы экономики. - №10. - 1996. - С. 99.
5. Уильямсон О.И. Экономические институты капитализма: Фирмы, рынки, «отношенческая» контракция: Пер. с англ./О.И. Уильямсон; Науч. ред. и вступ, ст. В.С. Катяло. - СПб.: Лениздат, 1996. - 702с.